

Vlaams
Parlement

vergadering **C233**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en
Inburgering

van 23 juni 2020

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Maaike De Vreese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het niet meer terugbetalen van de onkosten van de inburgeraar in het kader van het inburgeringstraject – 2608 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Steven Vandeput aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de rol van de lokale besturen bij de organisatie van zomerscholen – 2607 (2019-2020)	5
VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over etnisch profileren in lokale politiezones – 2606 (2019-2020)	10
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het advies van de SERV over de handreiking 'Lokale besturen als motor van het postcoronaherstel' – 2689 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het advies van de SERV over de handreiking 'Lokale besturen als motor van het postcoronaherstel' – 2707 (2019-2020)	15
VRAAG OM UITLEG van Steven Vandeput aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de financiering van de schakelzorgcentra – 2694 (2019-2020)	21

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het niet meer terugbetalen van de onkosten van de inburgeraar in het kader van het inburgeringstraject – 2608 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Het Vlaams regeerakkoord heeft een aantal ambitieuze hervormingen inzake inburgeringsbeleid in het vooruitzicht gesteld. In het Vlaams regeerakkoord en uw beleidsnota staat er dat de onkosten die de inburgeraar maakt in het kader van zijn inburgeringstraject, bijvoorbeeld vervoerskosten, niet langer kunnen worden terugbetaald door de agentschappen. Om dit te bewerkstelligen is er geen aanpassing van de regelgeving nodig, de agentschappen kunnen dit zelf beslissen. Het Agentschap Integratie en Inburgering heeft onlangs via zijn website gecommuniceerd dat het agentschap geen onkosten meer zal terugbetalen aan inburgeraars die zich vanaf 1 juni 2020 aanmelden. Dat besliste de raad van bestuur in navolging van het Vlaams regeerakkoord.

Het agentschap heeft gemeld dat het geen onkosten meer zal terugbetalen aan inburgeraars. Mogen we hieruit afleiden dat alle onkosten hieronder vallen en dat er geen uitzonderingen worden gemaakt?

Hebben de andere agentschappen, onder andere Atlas Antwerpen, IN-Gent en het Huis van het Nederlands, reeds dezelfde beslissing genomen? Indien niet, zult u de agentschappen aanschrijven om dit uit te voeren?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw De Vreese, in het regeerakkoord is inderdaad ingeschreven dat we in de toekomst geen onkosten meer zullen terugbetalen in het kader van het inburgeringstraject. Het achterliggende idee daarbij is een gelijke behandeling van elke inburgeraar. Inburgeraars met financiële problemen kunnen hiervoor terecht bij de bestaande financiële tegemoetkomingen. We zullen deze beslissing ook opnemen in de aan te passen regelgeving bij de hervorming van het inburgeringstraject, ook al kunnen ze het zelf.

Het Agentschap Integratie en Inburgering besliste om deze regelgeving niet af te wachten en reeds vanaf 1 juni 2020 geen onkosten meer terug te betalen van nieuwe inburgeraars. Het agentschap heeft beslist om dat te doen voor alle onkosten, zonder uitzonderingen. Wel heeft men op de raad van bestuur beslist om voor de kinderopvang te onderzoeken welk aanbod hier mogelijk is: geen gratis aanbod, maar tegen betaling. Zo is er occasionele kinderopvang. We gaan hiervoor in gesprek met minister Beke hoe we dat kunnen doen en welke inschalingsregels er ter zake moeten worden gevolgd. Dat is geen gratis dienstverlening. We onderzoeken hoe we occasionele kinderopvang kunnen bieden als mensen les moeten volgen.

Zoals u weet, zitten het Agentschap Binnenlands Bestuur en mijn kabinet maandelijks samen met de agentschappen en het Huis van het Nederlands. Hier komen dergelijke onderwerpen aan bod en wordt de wijziging van het Inburgeringsdecreet voorbereid. Vanuit dit overleg heeft het agentschap de stap vooruit gezet. Dat is een goede zaak, want zo wordt er vanaf nu voorzien in duidelijkheid en gelijke behandeling voor de inburgeraars.

De steden zijn alle goed geïnformeerd omtrent de bepalingen in het regeerakkoord. Zij bekijken met hun raad van bestuur hoe en wanneer ze dit verder zullen

implementeren. Het Huis van het Nederlands in Brussel heeft nooit onkosten terugbetaald. Deze vraag heeft dus geen betrekking op hen. Atlas en IN-Gent betalen deels onkosten terug of er wordt rechtstreeks tussengekomen in de kosten.

Daar moeten we ook bij zeggen dat dit ook deels gebeurt met stedelijke middelen. De steden zijn vrij om zelf te bepalen wat ze met hun middelen doen. We zullen met de twee stadsbesturen moeten samenzitten om hier duidelijkheid in te krijgen. Het is onze ambitie om daar met de twee andere agentschappen op relatief korte termijn duidelijkheid te krijgen en te vragen dezelfde regels te volgen van het regeerakkoord. We zullen sowieso de algemene regel opnemen in het inburgeringstraject.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, bedankt voor het antwoord. Het is positief dat het Agentschap Integratie en Inburgering proactief is en al een stap vooruit gezet heeft. Ik hoor dat er voor kinderopvang opties worden bekeken, maar dat het niet over gratis opties gaat en dat het in een startfase van bespreking zit. Het is inderdaad correct: een gelijke behandeling van de inburgeraars is zeer belangrijk, maar ook de zelfredzaamheid is essentieel. Niets is gratis. Als men kan bijdragen, is het ook belangrijk om dat te doen. Ik denk dus dat de zelfredzaamheid heel belangrijk is en dat we de mensen moeten responsabiliseren om hun eigen weg te zoeken en zo veel mogelijk zelfstandig te zijn.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik wil heel kort de opmerking maken dat wanneer ik hier het woord 'zelfredzaamheid' hoor, ik toch moet denken aan de 250.000 euro die minister Somers heeft voorzien voor laptops voor inburgeraars. Ik zou denken dat dat dan ook in tegenspraak is met het Vlaams regeerakkoord. Dat gaat over een bedrag voor laptops, en ik stel mij dan de vraag waarom de inburgeraars die dan ook niet zelf moeten betalen. Voor mij is dat in strijd met het regeerakkoord, mevrouw De Vreese, misschien moet u zich daar eens over beraden.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Ik wil gewoon wat nuance in het debat brengen in de zin dat we ook niet te veel stoere taal moeten verkopen. Er is altijd iemand die de kosten betaalt. In dit geval is het een goede beslissing dat we primair die onkosten naar de inburgeraars brengen. Ze betalen ze in eerste instantie, maar als ze niet kunnen betalen, moeten we ervoor zorgen dat ze niet afhaken. Ze worden dan toegeleid naar bestaande financiële tegemoetkomingen. Minister, het is dan toch wel belangrijk waar men zal terechtkomen – we hebben allemaal voeling met de praktijk – namelijk de OCMW's, onze lokale besturen.

In die zin heb ik een vraag. De onkosten worden nu niet meer terugbetaald. Hoeveel middelen zal dit doen verschuiven richting de lokale besturen, richting de OCMW's?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Er zijn twee elementen. Eerst en vooral, voor alle duidelijkheid: er is aan geen enkele inburgeraar een chromebook gegeven. Dat is een uitlening om op die manier op afstand les te kunnen volgen. Men moet die op het einde van de rit ook gewoon teruggeven.

Ten tweede, wat uw vraag betreft, denk ik niet dat elke inburgeraar, wanneer hij zijn reisonkosten bijvoorbeeld niet terugbetaald krijgt, naar het OCMW zal gaan. Ik ben er net als mevrouw De Vreese van overtuigd dat een belangrijk deel of het

overgrote deel van de mensen voldoende zelfredzaamheid aan de dag legt om zelf voor die kosten in te staan en die inspanning te doen. Het is niet zo dat elke inburgeraar zonder beroepsinkomen zit. We gaan net dat spoor ook versterken. Een van de redenen waarom we voor een stuk digitaal willen gaan, is net om mensen de kans te geven om op de arbeidsmarkt actief te zijn en zo veel sneller een eigen inkomen te verwerven. Een van de sporen die we extra in het inburgeringsbeleid gaan inschrijven, is dat je binnen de twee maanden in contact komt met de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), die samen met jou op zoek gaat naar een job en je op die manier toelaat om bij te dragen en op eigen benen te staan, en dan ook die onkosten te kunnen dragen. Dat zijn volgens mij goede instrumenten.

Het feit dat we ook occasionele kinderopvang gaan proberen te vinden en te organiseren, tegen betaling, is dezelfde logica waarmee we bij VDAB of op de arbeidsmarkt zorgen dat gezin en werken met elkaar gecombineerd kunnen worden. Ik denk niet dat de onkosten die nu allemaal betaald worden, gewoon doorsijpelen naar de OCMW's – ik ben daar absoluut niet van overtuigd. Ik geloof zelfs dat dat slechts een fractie daarvan zal zijn. Vanzelfsprekend kun je altijd als een last resort naar het OCMW, naar het Sociaal Huis, als je je facturen niet kunt betalen. Dat is nu eenmaal de samenleving die we willen zijn: dat mensen niet in de kou blijven staan. In totaal waren de onkosten die betaald werden in 2019, 582.000 euro voor heel Vlaanderen, waarvan 112.000 euro kinderopvang, 79.000 euro cursussen en boeken, en 367.000 euro reiskosten.

Ik denk dat daar misschien een kleine fractie kan doorsijpelen. Maar dat gaan we niet weten. We gaan dat wel monitoren en opvolgen, om een beeld te krijgen van hoeveel dat is.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Het is inderdaad niet de bedoeling om al die kosten gewoon door te schuiven naar het OCMW. Het Agentschap Integratie en Inburgering zit daar niet meer tussen. Dat was ook niet de bedoeling van de passage in het regeerakkoord, maar wel om op de zelfredzaamheid te werken, in combinatie met andere factoren, om die mensen toe te leiden naar de arbeidsmarkt, om sneller stappen te nemen, om die mensen te leren omgaan met digitale middelen, om die mensen Nederlands te leren. Minister Crevits komt met een plan rond tewerkstelling en toeleiding naar de arbeidsmarkt. Ik kijk ernaar uit om daar wat meer over te horen. Maar ik denk dat dat toch wel degelijk de bedoeling is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steven Vandeput aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de rol van de lokale besturen bij de organisatie van zomerscholen – 2607 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Vandeput heeft het woord.

Steven Vandeput (N-VA): Minister, een van de maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus was de sluiting van onze scholen op maandag 16 maart. Daardoor werden alle fysieke lessen in de scholen opgeschort en werd overgeschakeld op afstandsonderwijs, bij de ene al met meer succes dan de andere.

In een eerste fase ging het nog om herhalingsleerstof, maar daarna bleek dat het aanbrenge van nieuwe leerstof, gezien de lange duurtijd van de sluiting van de

scholen, aan de orde zou zijn. Dat werd dan 'preteaching' genoemd. Dat is voor heel wat mensen problematisch. Online lesgeven en les volgen is niet voor iedereen even gemakkelijk. Daarom werd op 14 mei door Vlaanderen meer dan 11 miljoen euro voorzien voor de versterking en ondersteuning van de organisatie van zomerscholen. Die zouden dienen om de eventueel opgelopen leerachterstand vanwege de coronacrisis weg te werken. Daarvoor werd natuurlijk nauw samengewerkt met u en andere leden van de regering. U bent als minister van Binnenlands Bestuur voogdijminister van de gemeenten, en het zijn de gemeenten die zijn aangeduid om hierin het voortouw te nemen. Ik heb voor u dan ook een paar vragen over de rol en de inzet van de lokale besturen.

In hoeverre werden de lokale besturen ondersteund door de Vlaamse overheid voor de inrichting van de zomerscholen? Bent u zelf tevreden over het aantal gemeenten en het aantal zomerscholen die tot nu toe werden aangekondigd of ingericht? Zo ja, welke stimuli werden er vanuit de Vlaamse overheid gegeven om van start te kunnen gaan? Zo neen, zullen er nog extra stimuli worden aangereikt? U weet dat de deadline voor het aankondigen of het aanbrengen van zomerscholen verplaatst is naar 7 juli.

Is er door de lokale besturen ook actief op zoek gegaan naar manieren om de doelgroepen te bereiken en/of in kaart te brengen? Welke andere lokale actoren, eventueel uit de jeugd-, sport- of cultuursector, werden of worden betrokken bij de organisatie van de zomerscholen? Werden daar handleidingen toe aangereikt? Welke signalen hebt u reeds ontvangen vanuit de lokale besturen bij de inrichting van zomerscholen? Zijn er specifieke knelpunten die de kop opsteken? Kan daarop worden ingespeeld?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik ben blij dat u die vraag stelt, mijnheer Vandeput. Het is een project dat ik samen met minister Weyts heb opgezet. Het is een van de betere projecten, vind ik, die we met de Vlaamse Regering doen. Het is een project dat ontstaan is door de miserie van corona. Kinderen konden niet naar de les gaan, en het was niet voor iedereen gemakkelijk om digitaal les te volgen.

Dat gaat niet alleen over kinderen uit kwetsbare gezinnen. Ook voor gezinnen waarvan de ouders moesten thuiswerken, was het niet eenvoudig, en ook voor leerkrachten was het een enorme beproeving. En zo zijn we op dit idee gekomen om in de zomer een combinatie te doen van een fijne tijd beleven, sporten en ontspannen, en tegelijk in een niet te schoolse omgeving wat achterstand inhalen of zich verbeteren en versterken.

Heel veel van mijn generatiegenoten zijn ooit Frans en Engels gaan leren in het buitenland. Het is in die filosofie. Het is een heel emanciperend en empowerend project, en ik hoop dat we het de volgende jaren zullen voortzetten. Je maakt daarmee heel wat engagement wakker en je kunt daarmee heel wat vrijwilligers mobiliseren. Het kan iets moois zijn. Een sportclub die vaak meer wil doen dan enkel sportclub zijn, kan op zo'n moment kinderen heel wat nieuwe kansen geven.

Hoe hebben wij hen geholpen? Op onze website www.vlaanderenhelpt.be hebben we een zomerscholengids geplaatst. De link naar deze zomergids werd verspreid via het Agentschap Binnenlands Bestuur en het Crisiscentrum van de Vlaamse Overheid (CCVO). Daarin werd ook het mailadres voor vragen en de link van het departement Onderwijs opgenomen. Ook op de website van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en in het e-zine, de e-mails van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, werd het nieuwsitem opgenomen, ook voor de tweede oproep.

In deze gids kwamen alle elementen aan bod die nodig zijn voor de praktische uitwerking van een zomerschool: met wie werk ik samen, hoe bereik ik de jongeren, hoe moet de inhoud eruitzien, wie mag er lesgeven, waar en wanneer, hoe moet ik een aanvraag indienen voor ondersteuning? Verder werd in de gids verwezen naar een aantal goede voorbeelden, want op sommige plekken heeft men dat in het verleden al gedaan. Zo was het in Antwerpen al een lange traditie, die nog door wijlen Marleen Van Ouytsel – door sommigen hier misschien gekend – is gestart. Zij heeft dat opgezet voor kinderen in het Antwerpse.

De reacties zijn heel sterk. In totaal zijn er 144 zomerscholen aangemeld, voor in totaal 734 zomerklassen. Dat zijn de cijfers voor de eerste oproep, de tweede is nog lopende. Ik vind dat toch wel massief.

De aanbieders zijn regionaal heel goed verspreid. Er zijn projecten in alle provincies en alle centrumsteden doen mee – chapeau daarvoor –, net als de grote onderwijsverstrekkers. Dat betekent dat we nu al zeker weten dat ongeveer 7500 Vlaamse kinderen in juli en augustus een leertraject op maat kunnen volgen. En dan moet de tweede oproep nog worden voleindigd.

De tweede oproep is er gekomen omdat we voelden dat de nood nog groot was en omdat de eerste oproep eerlijk gezegd tamelijk kort was. Die opmerking hebben we hier en daar gehoord. Het moest snel binnen zijn. Daarom hebben collega Weyts en ikzelf ervoor gekozen om een tweede oproep te lanceren. De deadline van deze oproep is 7 juli.

Het bereiken van de doelgroepen zal in alle gemeenten anders zijn. Dit vergt een specifieke aanpak, het is maatwerk.

In de zomerscholengids die we ter beschikking hebben gesteld, staan een aantal manieren waarop de jongeren kunnen worden bereikt. De scholen kunnen dat zelf doen. Zij weten welke kinderen en jongeren extra ondersteuning nodig hebben. Ook heel het middenveld – jeugd-, cultuur-, welzijns- en sportorganisaties – kan jongeren en gezinnen aanspreken. Je kunt tenslotte niet alleen online, maar ook offline proberen jongeren te bereiken. Dat is dus blijkbaar relatief goed gelukt.

Ondersteuning bestaat ook in een financiële ondersteuning. U herinnert zich dat vast: 25 euro per kind per dag. Dat is 250 euro voor tien dagen. Het maximale bedrag per klas is 2500 euro. Aangezien je verschillende klassen mag inrichten, is dat toch een wezenlijke ondersteuning van dat traject.

Welke andere lokale actoren kunnen worden betrokken? Er zijn twee primaire aanbieders: de lokale besturen – u, de stad Hasselt – en de onderwijswereld, de scholen. Ze kunnen ook samenwerken: de ene heeft pedagogische ervaring, de andere heeft andere ervaringen. Maar er kunnen ook externe partners bij worden betrokken: sport-, jeugd-, welzijns- en cultuurverenigingen.

Mogelijk zijn er ook al zomerscholen aanwezig in de gemeenten die op een andere manier omgaan met jongeren. Ik denk bijvoorbeeld aan individuele leerlingenondersteuning. Die kan ook soms worden ingeschakeld. En misschien – daarop hebben we nog geen zicht – zijn er ook wel bedrijven die daaraan willen meewerken door bijvoorbeeld een stage te voorzien.

Van de knelpunten waarover we tot nu toe hebben gehoord, is het grootste knelpunt de timing: de gemeenten moesten op een veel te korte tijd beslissen. Niettemin hebben een massaal aantal gemeenten het gedaan. Daarom hebben we beslist om dat knelpunt op te lossen en voor de tweede oproep de deadline vast te leggen op 7 juli. Hopelijk zijn er opnieuw nogal wat gemeentebesturen en scholen die dat initiatief willen nemen.

Al bij al is het een heel mooi initiatief, op korte termijn genomen. En als het van mij afhangt, is het te continueren en verder uit te bouwen tijdens de volgende jaren.

De voorzitter: De heer Vandeput heeft het woord.

Steven Vandeput (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Net omdat ik het zo'n geweldig interessant project vind, vond ik het de moeite om het hier nog eens aan bod te brengen.

We hebben dat knelpunt zelf vastgesteld. In Hasselt waren we er op tijd bij. Vandaag kregen we de bevestiging dat onze projecten werden goedgekeurd. Dat is alvast zeer goed.

Hopelijk is het project zo laagdrempelig mogelijk voor diegenen die het nodig hebben. Door de tweede oproep slaagt men er hopelijk in om nog meer initiatieven te laten ontstaan, zodat nog meer kinderen de kans krijgen om toe te treden tot die zomerklassen.

Minister, u oppert het idee om dat initiatief te bestendigen. Dat lijkt me een van de elementen die we moeten meenemen uit de coronacrisis. In die crisis zijn zaken ontstaan waaruit we kunnen leren en die we inderdaad kunnen bestendigen in de toekomst. In plaats van kinderen op het einde van het schooljaar aan hun lot over te laten en te zeggen 'we zien elkaar terug in september' – hetzij met wat vakantiewerk, hetzij opnieuw in dezelfde klas –, kunnen we de kinderen bij de hand nemen en in de richting brengen die ze moeten uitgaan. Dat lijkt me een goede zaak. Ik heb geen bijkomende vragen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): De zomerscholen zijn een goed initiatief, daarover zijn we het eens. De redenen daarvoor zijn al aangehaald.

Ik pik er twee zaken uit. Ten eerste, in de oproep stond er heel duidelijk dat de Vlaamse Regering een belangrijke waarde hecht aan de spreiding: de regionale spreiding, maar ook de spreiding op niveau van de onderwijsverstrekkers. U zegt dat er een goede spreiding is. Maar stel dat er na die tweede oproep blijkt dat er in bepaalde regio's bepaalde onderwijsniveaus ontbreken, wordt daar dan op ingezet vanuit de hogere overheid? Of zegt men dan: 'Goed, de lokale besturen of onderwijsinstellingen hebben beslist om dat niet te doen.'?

Een tweede aspect gaat over de vraag van collega Vandeput, in verband met de andere actoren. Minister, u bent het waarschijnlijk vergeten, maar ook de provincies hebben daarin een belangrijke rol gespeeld. Zo heeft in Antwerpen de provincie haar schouders daaronder gezet. Als u dan nog op zoek bent naar lacunes: de provincie lijkt mij als tussenniveau de ideale partner om die lacunes op te vullen.

De voorzitter: Het is altijd interessant wanneer men vanuit West-Vlaanderen naar Midden-Brabant kijkt.

De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Als de provincies kunnen aantonen dat ze meerwaarde hebben, moeten ze die kansen grijpen, op welke manier dan ook.

Collega Vandeput, ik dank u voor uw zeer interessante vraag. Het toeval wil dat we het gisteren in de lokale gemeenteraad ook over zomerscholen hebben gehad. Jammer genoeg zal onze gemeente geen initiatief nemen. Wat men aanhaalt als argument, is een gebrek aan motivatie bij leerkrachten. Men vindt geen leerkrachten die in het systeem willen instappen. Ik weet niet of dat te maken heeft

met het feit dat de eerste oproep eigenlijk op een wat ongelukkig moment kwam, toen zij volop opnieuw aan het opstarten waren, met allerhande richtlijnen en dikke boeken – we kennen het verhaal – over hoe ze hun school moesten inrichten. Misschien was dat voor vele leerkrachten op dat moment wat te veel van het goede en zeiden ze: 'Liever niet.'

Maar ondertussen zijn we een paar weken verder, en misschien kunnen we ze nu wel motiveren. Ik weet niet of dat een algemeen probleem van motivatie is in Vlaanderen of een puur lokaal probleem bij ons. Daarover wil ik me niet uitspreken. Maar mocht het een globaal probleem zijn, dan vraag ik me af of er eventueel iets zou kunnen gebeuren waarbij men die leerkrachten toch nog probeert te motiveren. Ik weet niet of dat dan voor u is of voor uw collega Weyts. Misschien is het mogelijk om wat extra informatie te geven of vanuit Vlaanderen iets te organiseren om die leerkrachten toch nog over de streep te trekken?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Waar het hart van vol is, loopt de mond van over, mijnheer Warnez. Ik bewonder uw bereidheid om u telkens opnieuw in de strijd te gooien voor de provincies. Dat siert u. U weet dat de politieke gevoeligheden daar rond verschillen van partij tot partij, maar ik kan alleen maar sympathie hebben voor uw engagement ten aanzien van de provincies. En dat ook zij hun rol kunnen opnemen in dit verhaal, dat is evident.

Mijnheer Ongena, waar een wil is, is een weg. Dat is een slogan van een heel bekende Mechelse voetbalclub, de tweede bekendste. Als je ziet dat er 144 zomerscholen worden georganiseerd, 734 zomerklassen, en dat er nu een tweede oproep is waarvan ik vermoed dat er opnieuw tientallen bij zullen komen, dan hangt het ook een klein beetje af van de wil om dit rond te krijgen. Ik kan heel goed begrijpen dat veel leerkrachten, en met hen heel veel mensen in de samenleving, moe zijn door die coronacrisis die psychologisch uitputtend is, maar op andere plaatsen zijn andere mensen ingeschakeld zoals oud-leraars, mensen die op pensioen zijn, studenten, mensen die een andere functie hebben. Die lessen moeten niet noodzakelijk worden gegeven door mensen uit het onderwijzend landschap; er zijn genoeg mensen die de capaciteit hebben om van sommige kinderen het Nederlands, wiskunde of andere vakken wat bij te spijkeren. Het gaat misschien om de noden en behoeften die lokaal bestaan, de context die er is, maar ik denk alleszins dat het mogelijk moet zijn. De praktijk wijst dat uit. Dus is daar een gebrek aan focus, aan goesting, aan daadkracht? Er zijn misschien veel redenen voor, ik kan daar moeilijk op ingaan, ik ken de lokale situatie onvoldoende. Ik weet alleen dat kindjes ook altijd in de gemeente ernaast een zomerschool kunnen volgen.

Ik denk niet dat we in eerste instantie lacunes zullen opvullen, mijnheer Warnez. Het is ook allemaal kort dag. Binnenkort is het 7 juli, en om dan half juli vanuit Vlaanderen in te grijpen in lokale besturen en hen op te leggen om te helpen om nog iets te doen terwijl een ander lokaal bestuur misschien nog wel een inspanning wil leveren ... Niemand houdt een lokaal bestuur tegen om dat te doen. Het moet meer zijn dan enkel de prikkel van 25 euro per dag om dat te doen. Je moet dat in allereerste instantie doen voor het welzijn van de kinderen uit je gemeente. Als je vaststelt dat er in je gemeente kinderen zijn die een achterstand hebben opgelopen en daardoor een jaar dreigen te verliezen, dan moet dat een intrinsieke motivatie zijn van een lokaal bestuur om daar iets aan te doen. Dat is de betrokkenheid van een lokaal bestuur bij de eigen gemeenschap.

Dit is een initiatief geweest om mensen te prikkelen, te stimuleren. Mijnheer Vandeput, ik zou achteraf eens goed in beeld willen brengen hoe succesvol dit geweest is. Sommigen zullen dat heel goed doen, bij anderen zal het misschien wat minder goed verlopen, maar we moeten daar lessen uit trekken en alvast

kijken – veel vroeger dan we nu hebben gedaan – naar volgende zomer, zodat we dit eventueel kunnen blijven promoten bij de lokale besturen.

Zevenduizend kinderen: dat is een indrukwekkend aantal, en dan moet de tweede ronde er nog bij komen. Om dat op één maand tijd gedaan te krijgen: hoed af voor al wie dit heeft georganiseerd.

De voorzitter: De heer Vandeput heeft het woord.

Steven Vandeput (N-VA): Mijnheer Warnez, ook de provincie Limburg heeft haar verantwoordelijkheid genomen. Het zou eraan ontbreken dat de provincie, op een ogenblik dat er wat voluntarisme gevraagd wordt, zou achterblijven. In dat kader hebben ze inderdaad gedaan wat ze moesten doen.

De observatie van de heer Ongena is een vaststelling die ook wij hebben gedaan. Als u lering wilt trekken en denkt aan een bestending volgend jaar, dan is het ook goed er rekening mee te houden dat ook directies van scholen een zware tijd achter de rug hebben.

Want het is niet evident wat ze hebben moeten organiseren, met alle respect. Er is nogal snel gezegd dat men geen leraars vond om die scholen te doen. Ik kan me daar wel iets bij voorstellen. Ik heb bij ons en rondom ons gezien dat het vooral de gemeentelijke netten zijn die hard hun best doen en die er ook in slagen om de mensen aan de slag te krijgen.

Goed, ik hoop dat deze vraag maar kan helpen om de noodzaak te benadrukken van dit initiatief en eventueel een duw in de rug te geven van degenen die nog twijfelen om er alsnog aan te beginnen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over etnisch profileren in lokale politiezones – 2606 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, het Vlaams regeerakkoord stelt dat racisme in al zijn vormen verworpen wordt en dat er consequent tegen opgetreden zal worden. Ook wordt duidelijk beklemtoond dat elke vorm van discriminatie zal worden bestreden en dat daartoe verder zal worden gegaan op de ingeslagen weg van sensibilisering, zelfregulering door de sectoren, opleiding en gerichte controles.

In uw beleidsnota 'Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering' gaat u verder op de ingeslagen weg. U stelt dat discriminatie en racisme zal worden verworpen en dat een samenleving zal worden gestimuleerd waar iedere burger zijn identiteit kan beleven zonder afbreuk te doen aan een inclusieve samenleving en onze gedeelde identiteit.

Wat in het regeerakkoord en uw beleidsnota niet terug te vinden is, is een aanpak tegen etnisch profileren door de politie, waarbij men wordt tegengehouden louter op basis van uiterlijke kenmerken zoals huidskleur, religie, nationaliteit en etniciteit, en niet op basis van objectief te verantwoorden specifieke, feitelijke criteria. Politie is geen regionale bevoegdheid, maar via het bevoegdheidsdomein

Binnenlands Bestuur kunt u wel een rol spelen in de aanpak van dit probleem door via de lokale politiezones het probleem ook aan te kaarten.

Dat het kan, daarvan hebt u zelf het voorbeeld gegeven. Als ik me niet vergis, bent u een aantal jaren geleden in de politieke zone Mechelen-Willebroek, toen u er zelf nog burgemeester was, gestart met een centrale registratie van identiteitscontroles door de politie. Dit toont al aan dat deze vraag hier wel degelijk kan worden gesteld.

In 2018 bracht Amnesty International een rapport uit over de situatie in België. Politiecontroles zouden beter moeten worden gecontroleerd en opgevolgd. Dat kan bijvoorbeeld door registratie van controles door politie, wat u in Mechelen hebt gedaan. Er wordt geregistreerd wie controleert en wie er wordt gecontroleerd, wat de reden voor die controle was en wat het resultaat was. Door het stoppen met etnisch profileren, kunnen we niet alleen discriminatie aanpakken, maar wordt ook de effectiviteit van de politie verhoogd door het toegenomen vertrouwen.

Vorig jaar in de lente waren we samen te gast in de Roma op een debatavond die volledig in het teken stond van etnisch profileren. Er werden heel veel getuigenissen van jongeren gebracht. Ik zou er een aantal kunnen herhalen om te wijzen op de urgentie van dit probleem, maar u was er ook en u kent ze dus ook. Ik vermoed dat u die getuigenissen ook kent vanuit uw eerdere engagementen. Wat duidelijk was, was dat dit zwaar woog op die jongeren en het vertrouwen in de politie ondergroef.

Minister, welk engagement neemt de Vlaamse Regering om haar bevoegdheden op vlak van Binnenlands Bestuur aan te wenden om etnisch profileren in politiezones, via de burgemeesters, aan te pakken? Acht u de aanpak van etnisch profileren door politiediensten niet aangewezen om de verdere uitbouw van een inclusieve samenleving niet te hypothekeren? Hebt u reeds de contacten gelegd met de Federale Regering om te wijzen op de noodzaak van maatregelen gericht op het tegengaan van etnisch profileren? Zo niet, zult u dat alsnog doen?

Worden er richtlijnen voorzien vanuit de Vlaamse overheid aan burgemeesters die hiermee aan de slag willen gaan in hun gemeente?

Welke opportuniteiten zijn er vanuit de Vlaamse overheid om de band met de burgemeesters in Vlaanderen te gebruiken om in elke gemeente/politieke zone een registratiesysteem op poten te zetten dat het vertrouwen tussen burger en politiedienst herstelt waar nodig? Ik weet dat er heel wat nodig is om etnisch profileren aan te pakken, maar dat dit de enige weg is die Vlaanderen kan bewandelen.

Werd er gevolg gegeven aan de aanbevelingen van Amnesty International inzake etnisch profileren door de Vlaamse overheid?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van de Wauwer, dit is op zich een zeer interessante vraag, en de moeite waard om ze te stellen, maar ik vrees dat u ze in het verkeerde parlement stelt. Ik ben bevoegd voor Binnenlands Bestuur, maar niet bevoegd voor Binnenlandse Zaken. We leven in een constitutionele rechtsorde, en al wat te maken heeft met politie, is een federale aangelegenheid.

Het is juist dat ik als burgemeester ervaring heb met die problematiek en dat wij in mijn stad op een zeker moment een project gestart zijn, samen met de VUB. Op dit moment loopt er ook een project rond correct profileren met politiezones Antwerpen, Mechelen, Gent en Brussel-Noord. Maar nogmaals, het valt buiten de scope en de bevoegdheid van het Vlaams Parlement om daar een evaluatie en dergelijke meer van te maken.

Als persoon heb ik daar een mening over, maar ik zit hier als minister van Binnenlands Bestuur. Dat valt buiten mijn bevoegdheid. Ik denk dat we met onze eigen bevoegdheden onze handen vol hebben om werk te leveren. Mijn heel vriendelijke suggestie is dus: pak een collega van de Kamerfractie onder de arm, een goede christendemocraat, en stel de vraag aan de christendemocratische minister van Binnenlandse Zaken. Ik vind het een heel interessante, boeiende en relevante vraag, maar ze valt buiten de scope van onze bevoegdheden.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Ik heb in mijn vraagstelling zelf aangegeven dat ik heel goed besef dat de politie een federale aangelegenheid is. Maar ik denk wel dat u als minister van Binnenlands Bestuur een aantal 'good practices' kunt delen met uw burgemeesters, die daar lokaal mee aan de slag kunnen gaan. Ik zie u 'neen' knikken. Dan betreur ik dat. Ik dacht dat we dat in dezen wel zouden kunnen doen.

Het is een heel reëel probleem. Ik ben blij dat u dat ook erkent. Ik zal het ongetwijfeld ook oppikken met mijn federale collega's. Ik wil wel nog van de gelegenheid gebruikmaken om te vragen of u als minister kunt aangeven wat de lessen waren van het proefproject in Mechelen. Wat waren de resultaten van de registratie van de identiteitscontroles? Kunt u daar eventueel conclusies uit trekken?

De voorzitter: Ik wil als voorzitter eerst een bemerking maken. Ik ben misschien een beetje te soepel geweest in het aanvaarden van de vraag, want ik denk dat de minister wel een punt heeft. Er is natuurlijk de insteek vanuit Gelijke Kansen en dergelijke. Hier is het politiegebeuren. Maar goed, de minister antwoordt wat hij hoort te antwoorden.

Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Ik was uiteraard ook verwonderd dat deze vraag hier aan bod kwam. Ik ben er natuurlijk altijd grote voorstander van om onze bevoegdheden zo breed en maximaal mogelijk in te vullen. Ik zag het dus veeleer als een opening van de collega om te suggereren dat we naar een Vlaamse politiemacht zouden kunnen gaan. Maar bij nader inzien, als het van u komt, denk ik dat dat toch niet het geval zal zijn.

We moeten ook duidelijk zijn over het onderwerp zelf. Etnische profilering kunnen we absoluut niet tolereren. Het is uiteraard ook zo dat daar in de opleiding ruimschoots aandacht aan wordt gegeven, en terecht. We moeten toch ook altijd het evenwicht bewaren. We moeten ervoor zorgen dat er niet zodanig veel regeltjes worden opgelegd dat de politiemensen zelf geboeid zijn en hun job niet meer kunnen uitoefenen. Ik heb in de communicatie van de politievakbonden ook gehoord, met de beelden die we gezien hebben bij de rellen in Brussel, dat het respect voor blauw helaas soms ook wat afwezig is. Ik had gehoopt dat u in uw vraagstelling die nuance en dat evenwicht naar voren zou hebben gebracht. Maar misschien kunt u die suggestie doen aan uw collega in het federale parlement.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik wilde eerst niet reageren, maar mevrouw Sminate heeft mij toch getriggerd door te zeggen dat etnisch profileren niet moet kunnen.

Ik heb even gegoogeld. Volgens de definitie van Amnesty International is etnisch profileren: het gebruikmaken van criteria als huidskleur, nationaliteit, etniciteit, taal of geloof, bij opsporing of handhaving, terwijl dat niet objectief te rechtvaardigen is.

Dan is de vraag: wat betekent dat concreet, objectief te rechtvaardigen? Stel dat er morgen heel wat criminele feiten worden gepleegd door mensen die niet alleen, net zoals ik vandaag, een geel armbandje dragen en een zilverkleurig horloge, maar die ook een lichtbruine haarkleur hebben zoals ik en een blanke huidskleur, dan denk ik dat het absoluut te rechtvaardigen is dat de politici die karakteristieken gebruikt bij de opsporing of de handhaving. Stel dat die mensen allemaal een christelijk kruisje dragen of een keppeltje, dat dat veel voorkomt in de statistieken en in wat politiemensen ervaren in de wijken. Wel, dan is het absoluut te rechtvaardigen dat er daarnaar wordt gekeken bij opsporing en handhaving.

Dat wilde ik even zeggen, mevrouw Sminate. Ik snap niet wat u daar mis aan vindt. Want dat gebeurt ook. En neem het de politie eens kwalijk dat ze dat doet. De politie in Brussel wordt geconfronteerd met altijd dezelfde soort jongeren, met dezelfde soort uiterlijke kenmerken. Natuurlijk gaan zij als vanzelf etnisch profileren, al was het maar voor hun eigen veiligheid. Hoe zou je zelf zijn?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik vind de vraag van collega Van de Wauwer wel interessant. Ik had ze zelf zeker niet gesteld, omdat het een kruispunt is van andere bevoegdheden dan de Vlaamse. Maar bekijken wat we kunnen doen, is misschien wel een goede insteek. En doordat u zowel lokale besturen behartigt als gelijke kansen, is er misschien wel een heel interessant snijvlak.

Als we kijken naar de structurele problemen in ons land rond ethnic profiling, merken we aan de ene kant dat ethnic profiling zichzelf bevestigt. Stel dat de misdaadcijfers aangeven dat een groep, de groep geel, 60 procent misdrijven pleegt, en de groep blauw 40 procent. Als je dan controles uitvoert op 40 versus 60, dan blijkt dat die cijfers zichzelf in de hand beginnen te werken, dat je uiteindelijk de statistieken ziet verschuiven naar 65 procent geel, versus 35 procent. Niet omdat daar meer misdaden worden gepleegd, maar omdat er meer wordt gecontroleerd en er dus meer misdaden worden ontdekt. Dat is geen bias van racisten, maar wel een racistische bias. En dat geeft wat achtergrond om verder te werken.

Want als we dan gaan kijken naar het cijfermateriaal – dit is nu toevallig een parafrase van wat de universiteit van Berkeley in veel welsprekende volzinnen heeft aangegeven – zien we wel dat de politie zelf heel regelmatig zegt dat ze daar iets aan wil en kan doen. De oplossing die vaak wordt gegeven, is: opleiding. Maar organisaties die zelf opleiding geven aan de politie, geven aan dat er een groot onderscheid is. Bij sommige korpsen voelt het aan als van moeten, bijna als een straf, en bij andere korpsen wordt dat verwelkomd, kunnen ze daar echt mee aan de slag, kunnen ze daar mee verder. Dat wordt aangegeven door gelijkerekansenorganisaties, maar ook door genderorganisaties die lesgeven aan de politie, zoals RoSa. Zij hebben daar ook al over getuigd. En daarom vind ik de insteek van collega Van de Wauwer interessant, omdat u wél een overkoepelend zicht hebt op de lokale besturen en er daar wellicht concrete vragen zijn.

Minister, mijn vraag is heel laagdrempelig: op welke manier gaat u daar in overleg en leidt u de lokale besturen naar opleidingen toe?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik geef een aantal beschouwingen. Ten eerste, mevrouw Sminate vraagt terecht respect voor blauw. En haar woorden zijn nog niet koud, of mevrouw Groothedde beschuldigt blauw ervan 40 procent van de misdrijven te plegen. Ik wil daartegen protesteren. *(Opmerkingen van Nadia Sminate en Celia Groothedde. Gelach)*

Ja, ik heb het opgemerkt en genoteerd.

Ten tweede, wil ik toch nog eens even wijzen op onze federale staatsstructuur, die wij moeten respecteren. We zeggen altijd dat de burgers de wet moeten respecteren. Wij moeten die ook respecteren. We kunnen proberen dit te veranderen en te wijzigen, maar we werken wel binnen dat kader. De minister bevoegd voor politie en brandweer, is federaal minister van Binnenlandse Zaken De Crem, die ook een voogdij heeft op dat punt. Ik heb geen voogdij op dat punt ten aanzien van burgemeesters, maar hij wel. Een burgemeester heeft twee bazen: de minister van Binnenlands Bestuur en de minister van Binnenlandse Zaken.

De opleiding van politieagenten is een volledig federale aangelegenheid. Ik vind het mooi dat we hier een uitstap doen naar het federale parlement, dat we ons even federale parlementsleden wanen, maar dit is eigenlijk een discussie die hier op geen enkele manier op haar plaats is. Ook het idee dat er een snijpunt zou zijn met onze bevoegdheden, klopt niet, want ook op federaal niveau is er een minister die bevoegd is voor de gelijke kansen. Als wij een interfederaal plan moeten maken voor gelijke kansen, dan heeft dat net te maken met het feit dat ook aan de overkant mensen daarvoor bevoegd zijn, voor hun bevoegdheidsdomeinen, bijvoorbeeld voor sociale zekerheid, veiligheid en pensioenen. Ik heb daar geen verantwoordelijkheid in.

Er is op dit moment een samenwerkingsverband rond correct profileren, waarbij vier belangrijke zones uit Vlaanderen, Brussel-Noord, Antwerpen, Gent en de zone Mechelen-Willebroek samenwerken om daarrond trajecten op te zetten.

Als u me vraagt wat mijn ervaringen zijn, dan wil ik u die gerust eens in de gang of op een ander moment vertellen, maar dat ga ik niet doen in deze commissie als minister van Binnenlands Bestuur. Ik wil dat graag privatim doen als titelvoerend burgemeester, maar niet als minister, want dan vind ik dat ik niet correct ben in de uitoefening van mijn ambt. We moeten de spelregels respecteren. Met alle sympathie voor de heel interessante vragen, maar dit is niet onze bevoegdheid.

De voorzitter: Er is dus het gegeven van de bevoegdheden en het gegeven van de inhoud.

De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister, u bent in het verleden altijd heel voluntaristisch geweest wat uw bevoegdheden betreft. Vandaar dat ik dacht dat er ook hier een mogelijkheid was om daar via uw burgemeesters in de lokale politiezones mee aan de slag te gaan, maar niet dus. Ik zal de vraag doorspelen aan mijn federale collega's, want dit is een heel belangrijk thema. Ik ben wel blij dat de meeste fracties hier het probleem wel erkennen, dat is alvast bemoedigend.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het advies van de SERV over de handreiking 'Lokale besturen als motor van het postcoronaherstel'
– 2689 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het advies van de SERV over de handreiking 'Lokale besturen als motor van het postcoronaherstel'
– 2707 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, mijn vraag gaat over een advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) over een initiatief dat u hebt genomen, namelijk de handreiking die u hebt uitgevaardigd naar onze lokale besturen in de aanpak van de coronacrisis. Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat dit een goed initiatief was, en als ik me niet vergis, hebt u zelf aan de SERV gevraagd om dit te bekijken en een advies te geven. Het advies is nu binnen en ik ben benieuwd naar uw reactie daarop.

Als ik het advies lees, heb ik de indruk dat de SERV enerzijds worstelt met het respect voor de lokale autonomie – dat is in deze commissie al meermaals aan bod gekomen en we zijn daar allemaal believer van – maar anderzijds bezorgd is om toch een zekere lijn te houden in de maatregelen die de lokale besturen nemen. In het advies vraagt men meer aandacht voor een overkoepelende beleidsvisie op langere termijn, een zekere eenheid van beleid. De SERV worstelt daarmee.

De SERV is verder ook bezorgd over de coördinatie en de afstemming van de richtlijnen die de voorbije maanden uit verschillende hoeken naar de gemeenten zijn afgevuurd om ervoor te zorgen dat er ook vanuit Vlaanderen wordt gewaakt over een zekere coördinatie.

Minister, hoe zal de Vlaamse Regering ervoor zorgen dat men voldoende ruimte laat voor die diversiteit en toch een zekere eenheid van beleid bereikt, zoals ook de SERV vraagt?

Nu, in het advies wordt ook het belang van sociaal overleg naar voren geschoven. Hoe kan de Vlaamse overheid er mee over waken dat er op lokaal vlak voldoende overleg wordt gepleegd?

Hebt u al initiatieven genomen voor meer coördinatie van de verschillende richtlijnen? Ook de informatiedoorstroming zou beter moeten, lees ik in het advies van de SERV. Is er een structureel plan om feedback te verwerken van de lokale besturen? Hoe ziet dat er dan uit?

De SERV houdt ook een pleidooi om regionaal te kijken; dat is hier ook al vaker aan bod gekomen. Als gemeenten maatregelen tegen corona nemen, kunnen ze misschien ook eens over de grenzen kijken naar hun burens zodat regionaal kan worden afgestemd op elkaar.

Ik verwijs naar een krantenartikel in De Standaard van gisteren – het is hier ook al aan bod gekomen – over een enquête van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) over de budgettaire impact. Ook dat komt aan bod in het

advies van de SERV. Ze maken zich duidelijk zorgen, net zoals wij allemaal wel wat. Hebt u al meer nieuws over hoe de Vlaamse Regering zal omgaan met de budgettaire gevolgen van corona voor onze lokale besturen? Dank voor uw antwoord.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik haal er ook graag twee zaken uit.

Een eerste vaststelling in het rapport, waar collega Ongena ook al naar verwees, is dat de handreiking een geheel van zeer uiteenlopende en soms vrijblijvende voorstellen is, waardoor er meer nood is aan een overkoepelende visie. Omdat de handreiking toch heel wat beleidsdomeinen behelst, is het logisch dat die worden opgevolgd door andere bevoegde ministers.

Een tweede vaststelling is dat de SERV aangeeft dat gemeenten en steden ook zelf meer betrokken moeten zijn bij de lokale vertaling. Minister, u hebt al gezegd dat u dit document als een 'levend' document ziet en dan is de betrokkenheid van die lokale besturen natuurlijk een belangrijk aspect.

Minister, op welke manier overlegt u met uw collega's over die beleidsthema's zodat er een overkoepelende visie is? Brengt u ze bijvoorbeeld op de ministerraad?

Hebt u al overleg gepleegd met de steden en gemeenten zelf naar aanleiding van deze handreiking? Zijn er overlegmomenten met belangenorganisaties? Zo ja, wat is daaruit voortgevloeid?

Hoe zult u verder omgaan met de aanbevelingen van de SERV? In welke mate zult u die opnemen in een volgende versie? Komt er eigenlijk wel een volgende versie?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Het zijn nogal wat vragen. Ik ga proberen ze gestructureerd te beantwoorden. Ik begin bij collega Ongena.

Het is niet mogelijk voor lokale besturen om als eerste overheidsniveau de ondernemingen te redden. Dat is wat te hoog gegrepen voor het modale doorsnee lokale niveau. Vanuit de Vlaamse Regering en de Federale Regering heeft men ervoor gekozen om eerst te werken aan de problemen die het dringendst waren, namelijk de liquiditeit van bedrijven. Denk aan het systeem van technische werkloosheid, de compensatiepremies. Daarna is men gaan kijken naar ondersteuningsmaatregelen die de solvabiliteit van bedrijven kunnen versterken. Na de relance zal het accent verder verschuiven naar de rentabiliteit. Ik denk dat dat de logica is: eerst brandweer zijn, blussen en zaken overeind houden, en dan proberen verder te werken aan nieuwe economische groei.

De lokale context is daarbij aanvullend. Het zal afhangen van de grootte van de gemeente en van de specifieke omstandigheden hoe een lokale context aanvullend kan werken op het beleid. Het is vooral maatwerk en heel divers. Ik vind die diversiteit niet negatief maar eigenlijk positief omdat het zich richt naar de concrete situaties die lokaal bestaan. Gemeenten nemen ook heel veel initiatieven die centraal nooit zo zouden worden bedacht. Dat is net de kracht van die lokale creativiteit die we moeten waarderen. Handreiking gaf in die optiek handvaten en goede voorbeelden, zodat lokale besturen maximaal konden bijspringen waar ze konden. Bijvoorbeeld in ongeveer de helft van de gemeenten zijn nu al consumptiebonnen uitgerold. Het is een concreet voorbeeld van hoe gemeenten aanvullend kunnen werken.

De SERV wijst op het belang van sociaal overleg. U vraagt hoe ik de lokale besturen ga aansporen. We namen in de handreiking, al bij de inleiding, een heel duidelijke aanbeveling op.

U kunt die vinden op pagina 3 van de handreiking. Daar staat: “We raden alvast aan om dit plan op te stellen in samenspraak met lokale belanghebbenden, bijvoorbeeld in een taskforce, of verschillende expertengroepen per thema, maar ook aandacht voor vertegenwoordiging van kwetsbare groepen.” We hebben dus vanaf het begin gezegd dat men een dialoog moet starten. En we horen dat heel veel lokale besturen die aanbeveling ter harte nemen en samen met hun burgers en lokale belanghebbenden in dialoog gaan, bijvoorbeeld met UNIZO, met armoedeorganisaties en dergelijke meer.

Sommige besturen staan verder op het vlak van participatie en hebben daar een meer mature houding in dan andere besturen. Dat is trouwens een van de redenen waarom wij op het vlak van burgerparticipatie, samen met de VVSG, dat laboratorium aan het maken zijn om te kijken hoe we het participatieve karakter van de lokale democratie verder kunnen versterken en verdiepen. Maar ook daar speelt voor mij voor een stuk de lokale autonomie. Een lokaal bestuur dat onvoldoende zijn voelsprietten uitsteekt, dat onvoldoende in overleg gaat en de dialoog opzoekt, zal daar in 2024 ongetwijfeld een prijs voor betalen. We moedigen dat aan. We bevelen dat aan. We bekijken verder hoe we die participatie kunnen verdiepen en versterken, ook wetenschappelijk onderbouwd, maar uiteindelijk blijft het ook een stuk lokale autonomie om dat zelf concreet in te vullen.

Uw derde vraag, collega Ongena, over het belang van goede coördinatie en afstemming van de richtlijnen op Vlaams niveau, is een vraag – u mag het mij niet kwalijk nemen – die we hier al een paar keer behandeld hebben. Hoe je de dingen afstemt, wat de rol is van de gouverneurs en van het crisiscentrum: ik zou daarvoor durven te verwijzen naar de antwoorden die we al gegeven hebben bij vorige vragen.

Het Vlaams Crisiscentrum en het Crisis Management Team zijn daar belangrijke spelers in geweest. De coördinerende rol van de gouverneurs is daarin op een positieve manier aan bod gekomen. We hebben zelf ook geprobeerd om specifieke zaken goed af te stemmen. Denk aan de paasopvang en de noodopvang. Voor de protocollen voor de zomer hebben we heel hard samengewerkt met bijvoorbeeld de sectoren jeugd, sport, cultuur en evenementen. Denk maar aan het overleg op 3 juni met alle betrokken organisaties – Bataljong, De Ambrassade, de VVSG – en de bevoegde kabinetten Beke, Dalle, Weyts en Jambon, om ter zake goede afspraken te maken. Dat hebben we dus zelf gedaan, naast de rol van anderen. En de handreiking waarover we het nu hebben, is ook een instrument om te stroomlijnen, informatie door te geven en dergelijke meer.

Feedback van lokale besturen is volgens de SERV niet alleen belangrijk geweest bij het uittekenen van het Vlaamse relancebeleid, maar moet ook behouden worden voor de monitoring en evaluatie van het beleid. De afgelopen maanden hebben we verschillende initiatieven genomen om de informatiedoorstroming tussen de lokale besturen en de Vlaamse overheid te stroomlijnen. Ik blijf dat doen. Wij hebben bijna dagelijks contact met de VVSG. Ik denk dat we op dat punt als Vlaamse Regering, door heel sterk en heel vaak op die lokale besturen een beroep te doen en ermee samen te werken, het belang van die lokale besturen veel beter inschatten. Er is nu echt een sterke reflex om vanuit het oogpunt van lokale besturen te denken als we naar oplossingen gaan kijken. Ik zal dat blijven bewaken. We gaan niet vergaderen om te vergaderen, maar wel waar nodig afstemmen en coördineren.

De SERV pleit ook voor meer aandacht voor de regionale dynamiek. Ik denk dat dat ook gebeurt. En dat is ook gebleken. Regiovorming is daarin een belangrijk

iets, dat we nog verder moeten realiseren. Ik zal daar straks nog wat over zeggen, want dat is een beetje stilgevallen door de coronacrisis. We hebben de burge-meesters wat met rust gelaten, omdat ze met andere dingen bezig moesten zijn. Maar er zijn mooie voorbeelden. Ik geef er u eentje: Neteland, dat is Grobbendonk, Herentals, Herenthout, Olen en Vorselaar, samen 68.000 inwoners. Dat is het niveau van de politiezone. Die hebben echt heel knap gewerkt aan een gezamenlijk coronaplan. Ik vind dat echt een voorbeeld van hoe gemeenten bovenlokaal kunnen samenwerken. Dat wordt trouwens als goed voorbeeld meegegeven in de handreiking. Dat is heel sterk en goed uitgebouwd. Chapeau voor wat daar gebeurd is.

We moeten ook niet flauw doen: de crisis heeft ons ook geleerd dat de bestuurskracht van onze gemeenten getest is tot op haar grenzen. Dat brengt natuurlijk de discussie rond fusies enerzijds en regiovorming anderzijds in beeld.

Voor sommige gemeenten was het echt pompen of verzuipen. Men heeft gevoeld dat een aantal zaken echt aan het plafond zaten van de mogelijkheden. Zulke gemeenten weten dat er een mogelijkheid is om te fuseren en zich zo te sterken. We zullen daar binnenkort mee naar buiten komen. Nog voor de zomer leg ik de krachtlijnen van het fusiebeleid aan de regering voor. U weet dat we daarover afspraken hebben gemaakt in het regeerakkoord. Nog voor de zomer zullen de krachtlijnen op tafel liggen van de Vlaamse Regering.

Nu onze burgemeesters weer wat ademruimte krijgen, pikken we de dialoog die we waren gestart, weer op, om na het zomerreces ook de krachtlijnen voor de regiovorming vast te leggen, waar we met deze crisis opnieuw hebben geleerd en betere inzichten hebben verworven. Nogmaals, ik leg niets op, maar probeer de dynamiek van onderuit te versterken.

Collega Ongena, twee weken geleden ben ik, in mijn antwoord op een vraag om uitleg van Kurt De Loor, ingegaan op de budgettaire impact. De VVSG heeft nieuw cijfermateriaal, dat ook voorlopig is, bekendgemaakt. Op het einde van de week komen er nog cijfers. Zo komt Belfius donderdag met cijfers. We wachten daar nog een beetje op. We hebben gezegd dat we op een zeker moment daarvan een ernstige inschatting zullen moeten maken. We weten dat de problemen groot zullen zijn voor een aantal lokale besturen. We zullen bekijken hoe daar verder mee om te springen. U weet dat we nadenken over pistes om die coronacrisis budgettair beter te laten verteren door onze lokale besturen.

Mijnheer Warnez, op welke manier overleg ik met mijn collega's? Zoals de handreiking expliciet vermeldt, was het vooral de opzet om heel praktische en concrete handvatten aan te reiken aan de lokale besturen, om daar binnen hun bevoegdheden aanvullend mee aan de slag te gaan. In coronatijden moest er snel worden geschakeld. Op het moment dat wij die handreiking maakten, waren er nog maar weinig sectorale draaiboeken en protocollen klaar.

Wanneer die werden gepubliceerd, hebben we die altijd geïntegreerd in onze handreiking. De handreiking werd ook, zoals u weet, onmiddellijk aan jullie bezorgd.

Zoals de SERV aangeeft, zal er ook visie moeten worden ontwikkeld op langere termijn. Dit is letterlijk zo opgenomen in de handreiking. Ik citeer even op bladzijde 3: "De impact van de coronacrisis op het maatschappelijke leven is ingrijpend. Vermoedelijk zullen we definitief een andere kijk hebben op een aantal zaken, zoals bijvoorbeeld het gebruik van openbare ruimte, mobiliteit, hygiëne, privacy, ouderenzorg, publieke evenementen, en ga zo maar door. Dit betekent dat ook lokale besturen hierop zullen moeten inspelen door hun beleidsvisie bij te stellen. Deze nota gaat daar niet op in, maar focust zich eerder op het flankerend relancebeleid op korte termijn (met hier en daar een reflectie naar de toekomst) om de negatieve gevolgen zoveel als mogelijk op te vangen. Het langetermijnperspectief zal het voorwerp uitmaken van verder onderzoek en maatschappelijk debat."

Evident komt daar ook het werk van de Vlaamse Regering aan bod, want er moet zeker interactie zijn tussen de economische en maatschappelijke relance die de Vlaamse overheid beoogt en die van de lokale besturen.

Heb ik reeds overleg gepleegd en zijn er aanpassingen gebeurd aan de handreiking? De eerste versie werd op 7 mei verspreid bij alle driehonderd steden en gemeenten. Daarbij werd expliciet verzocht om input, ook van het middenveld en belangenorganisaties zoals de VVSG, het Netwerk tegen Armoede, de Vlaamse Sportfederatie en de Nationale Vrouwenraad. De VVSG heeft aangekondigd geen apart advies te formuleren, maar heeft wel gevraagd mede te verwijzen naar de publicatie van hun goede voorbeelden. Dat is ook opgenomen. Op 19 mei werd een tweede versie van de handreiking gepubliceerd en op 8 juni een derde.

Bij de eerste update werd er vooral gewerkt aan concrete aanpassingen op basis van de input die we kregen van een tiental belangenorganisaties en 35 lokale besturen. Ik verwijs hiervoor naar mijn antwoord op de vraag om uitleg van Tom Ongena op 5 mei in deze commissie.

Bij de tweede update heb ik vooral gewerkt rond een aantal eigen specifieke ondersteuningspakketten over grote thema's zoals zomerscholen, lokale verenigingen, lokaal armoedebeleid en erediensten en rond verwijzingen naar het ondersteuningswerk van de collega's, zoals de toolbox duurzame mobiliteit van minister Peeters.

Hoe zal ik verder omgaan met de aanbevelingen van de SERV? Voor mij is de handreiking een levend document. Op basis van de feedback/input van onder meer de SERV en lokale besturen wordt op geregelde tijdstippen bekeken hoe we kunnen updaten en een nieuwe versie kunnen maken. Op die manier komen we maximaal tegemoet aan de zorgen en bekommernissen van de SERV.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw omstandig antwoord.

Ik wil nog bij twee zaken stilstaan. Als men het advies van de SERV leest – zoals ik ook al in mijn inleiding zei –, ziet men dat ze een beetje worstelen. Ze hebben natuurlijk begrip voor de lokale autonomie – alle geluk – en de diversiteit, maar aan de andere kant – en ik denk dat dat hun hoofdbekommernis is – hebben ze ook wat zorgen over de doelmatigheid van alle maatregelen: eenheid van beleid maar ook doelmatigheid. Minister, is er ergens iets gepland om na te gaan of het ene doelmatiger is dan het andere? Moeten we overal de bedrijfsoppervlaktebelastingen lineair gaan verlagen of zijn andere maatregelen misschien interessanter voor de lokale bedrijven? Is men van plan of er inzake doelmatigheid misschien tips kunnen worden gegeven? Het een is al beter dan het andere.

U hebt ook het regionale aspect benadrukt. Er is een voorbeeld van Grobbendonk en andere gemeenten. Laat ons eerlijk zijn: behalve dat heb ik nog nergens iets gelezen over een regionale aanpak van corona. Het zit dus wat onder de waterlijn. Daarom vraag ik me af of er geen mogelijkheid is om dat wat meer te benadrukken en wat meer kenbaar te maken. Misschien moeten we gemeenten aansporen om eens met de buurgemeenten samen te zitten om na te gaan of men samen corona te lijf kan gaan.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. U zegt dat er snel moest worden geschakeld, wat zeker en vast waar is. Als ik dan tussen de regels lees, zegt u dat, net omdat er zo snel moest worden geschakeld, overleg met collega's niet zo evident was. De SERV vraagt wel een grotere visie. U zegt verder

dat acties die op langere termijn uitwerking hebben, zullen worden opgenomen in een nieuw document. Dat zal dan een stevig vernieuwde handreiking zijn, als ik het goed voor heb. Hoe ziet u dat eigenlijk verder? Is dat een document dat blijvend is voor deze legislatuur? Zo neen, welk tijdsplan ziet u dan voor dit soort document?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Drie elementen. Ik vind ook dat de SERV wat worstelt met lokale autonomie, in alle eerlijkheid. Het is van twee zaken een. Ofwel gaan wij vanuit Vlaanderen dicteren wat lokale besturen moeten doen. Je kunt dat doen op een sympathieke of op een strenge manier, of je kunt dat verbloemend doen maar ondertussen toch wel zeggen dat het zo moet en niet anders. Ofwel respecteer je de lokale autonomie in de wetenschap dat lokale besturen heel dicht bij de problemen ontstaan en de problemen ook vaak kennen, dat lokaal besturen ook maatwerk is, dat hun bevoegdheden niet expansief zijn – de middelen van lokale besturen zijn ook beperkt – en dat men in die lokale besturen ook vaak heel verstandige keuzes maakt. De ene gemeente gaat dat verstandiger doen dan de andere, maar dat is ook lokale democratie. Ik hecht hier heel veel belang aan.

Ik vind trouwens dat onze lokale democratie te zwak en te klein is. U kent mijn mening daarover. We moeten naar het noorden van Europa kijken: voor mij is op het vlak van lokale democratie Denemarken het rolmodel. De helft van de bevoegdheden lokaal, dat zou pas een staatsvorming zijn! Ik denk dat we met deze Vlaamse Regering de 'mindset' hebben om de lokale besturen zeker niet te vergeten. We moeten ze versterken, maar we moeten eigenlijk nog meer doen. Autonomie betekent ook dat men op het einde van de dag zelf kan beslissen over een aantal zaken.

We gaan de regelgeving meer promoten. Ik denk dat we stilaan in de fase van relance komen waar het regionale niveau een rol kan spelen, vooral in het economisch en ook het maatschappelijk herstel. Er zijn een aantal dingen die men misschien beter bovenlokaal dan lokaal organiseert. Ik denk aan een aantal welzijnsissues. We gaan die suggestie meenemen en uitwerken.

De derde vraag is een terechte vraag van collega Warnez. Er is natuurlijk de lokale autonomie maar het is de vraag of elke gemeente en stad een autonoom relancebeleid moet uitvoeren. Ik denk dat Vlaanderen, en liefst in samenspraak met de federale overheid, zelf zijn maatschappelijk en economisch relancebeleid moet definiëren. We zijn daarmee bezig in werkgroepen en we hopen daar binnenkort lijnen in te krijgen met de gezamenlijke regering. Hoe gaan wij na de coronacrisis onszelf uit het moeras trekken? Hoe gaan we de groei versterken? Hoe zorgen we ervoor dat Vlaanderen performant in dat postcoronatijdperk opnieuw kan aanknopen bij economische groei, bij welvaartscreatie, bij het beschermen van jobs en zorgen dat de maatschappelijke problemen en welzijnsvraagstukken op een goede manier worden aangepakt?

Daarvoor moet ze een plan maken, en dat plan aanreiken aan lokale besturen, en zo ook richting geven aan het lokale debat. Als wij zeggen in welke richting we met Vlaanderen gaan, zal dat lokale besturen ook enorm helpen in het ontwikkelen van hun eigen lokale relanceplan op lange termijn. Als ze weten welke richting Vlaanderen uitgaat, welke sporen Vlaanderen bewandelt en waar Vlaanderen op inzet, dan zullen zij zich daarbij aansluiten. Iedereen zal dat doen met zijn eigen symfonie en op zijn eigen manier, maar men zal dan toch weten in welke richting men moet kijken. Op dit moment is dat lokaal nog niet duidelijk. Wij zijn daar ook nog niet uit. We hebben geworsteld. We zitten nog altijd in de liquiditeits- en solvabiliteitsfase. We moeten nu naar de rentabiliteitsfase gaan. En op dat moment zal het ook voor de lokale besturen helderder worden in welke richting een goed relancebeleid kan werken. En dan zullen de antwoorden lokaal spontaan gegeven

worden: welke belasting moeten we verminderen of niet verminderen, waarin moeten we investeren en niet investeren, waar leggen we onze prioriteiten en waar niet? Er zal nog een verschil zijn, maar het zal meer geharmoniseerd zijn.

We zullen dat plan niet moeten opleggen aan lokale besturen – want nogmaals: dat botst met mijn gevoel voor lokale autonomie – maar het zal richting geven aan de lokale besturen. En er zijn er weinig die dan tegendraads zullen zijn, denk ik. En zij die dat doen, schieten zichzelf in de voet.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steven Vandeput aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de financiering van de schakelzorgcentra – 2694 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Vandeput heeft het woord.

Steven Vandeput (N-VA): Minister, we hebben het hier in de commissie al een aantal keren gehad over het feit dat lokale overheden in de hele coronacrisis een bijzonder belangrijke rol hebben vervuld en eigenlijk ook helden zijn geweest in van alles dat er de voorbije maanden is gebeurd. Dat is ook zo voor de schakelzorgcentra.

Op een bepaald moment is beslist om de ziekenhuizen te proberen te ontlasten door bijkomende bedden te creëren op een andere manier. Daarvoor werd aan de lokale overheden de opdracht gegeven om op basis van de eerstelijnszones een en ander te organiseren. Dat is volgens mij de enige taak die is doorgegeven waarvoor op lokaal niveau niet van nature de competenties aanwezig waren. Voor de lokale overheden die daarbij betrokken waren, was dat dan ook een hele uitdaging. Het is niet zo dat lokale overheden nog zomaar rechtstreeks aan een ziekenhuis gekoppeld zijn of wat dan ook.

In dat kader werden er destijds middelen toegekend, verdeeld over vijf domeinen: infrastructuur en energie, opstart, uitbating, coördinatie, en extra coördinatie. Het moest allemaal snel gaan, dus de regelgeving en zo verder zijn achteraf mee gevolgd. Op 12 juni werd uiteindelijk een besluit goedgekeurd dat de erkenning en subsidiëring van de schakelzorgcentra zou regelen als een tijdelijk en bijzonder project in de woonzorg. Daarvoor zou worden gewerkt met een erkenning voor de opstart en een bijkomende erkenning indien het ook effectief patiënten zou opnemen en verzorgen. Ondertussen zijn de schakelzorgcentra voor het grootste deel alweer gedeactiveerd. Op 30 juni zal de opdracht ook eindigen.

De uitdagingen op lokaal niveau waren velerlei, onder andere: hoe en in welk verband organiseer je zo'n samenwerking met verschillende gemeenten? Het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) heeft daarbij goed de hand gereikt, om te tonen hoe je dat kunt doen. Maar we hebben ook vastgesteld dat de budgetten die destijds waren toegekend, tussenin gehalveerd zijn, in die zin dat de subsidiëring maximaal 45.000 euro is, en 90.000 euro voor degenen die effectief ook in uitvoering zijn gegaan.

Minister, kunt u aangeven waar het zwaartepunt van de vragen en meldingen lag die u kreeg van lokale besturen bij de opstart van de schakelzorgcentra?

Hoe evalueert u de samenwerking met en van de lokale besturen bij de opstart en de opvolging van de schakelzorgcentra?

Hoe ziet u de verdere afhandeling en uitdoving van de schakelzorgcentra evolueren? De meeste schakelzorgcentra gaan nu in stand-bymodus. Maar wat heeft een lokale overheid te verwachten van een centrum, waarvoor zij verantwoordelijk is, in stand-bymodus? Kunt u daarover meer informatie geven?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega Vandeput, ik dank u voor uw vragen, die een klein beetje te paard zitten tussen mijn bevoegdheden en die van minister Beke. Ik begrijp dat het voor de parlementsleden niet altijd duidelijk is waar ze die vraag moeten stellen. Het doorkruist mekaar een beetje. Ik probeer zo goed mogelijk te antwoorden op uw drie vragen.

Voor de opstart van de schakelzorgcentra konden de lokale besturen gebruikmaken van een uitgebreid draaiboek Schakelzorgcentra dat werd aangeboden door het agentschap Zorg en Gezondheid en dat verschillende keren werd geüpdatet.

Het Agentschap Binnenlands Bestuur, dat een insteek leverde voor het luik 'bestuurlijke organisatie' van het draaiboek, ontving veertien vragen om advies in verband met de bestuurlijke organisatie van zo'n schakelzorgcentrum. De vragen van de lokale besturen werden bij het agentschap Zorg en Gezondheid niet strikt geïnventariseerd. Met de provinciale noodplancoördinatoren werd de afspraak gemaakt dat zij de vragen vanuit de schakelzorgcentra in hun provincie bundelden, en één keer per dag aan het agentschap Zorg en Gezondheid bezorgden. Daardoor is bij de meeste vragen geen informatie beschikbaar over wie die stelde, een lokaal bestuur of een andere partner van het schakelzorgcentrum.

Daarnaast werden ook provinciale overlegmomenten georganiseerd met het agentschap Zorg en Gezondheid en de coördinatoren van de schakelzorgcentra die namens alle partners vragen konden stellen. De partners van de schakelzorgcentra – lokale besturen en andere – stelden voornamelijk vragen over de bestuurlijke organisatievorm, de inhoud van het takenpakket, de taakafbakening en het budget.

U vraagt mij naar een evaluatie van de samenwerking met de lokale besturen bij de opstart en opvolging van de schakelzorgcentra. De samenwerking met de lokale besturen en de andere partners van de schakelzorgcentra en met de provinciale noodplancoördinatoren werd, zowel door het agentschap Zorg en Gezondheid als door het Agentschap Binnenlands Bestuur, als heel constructief geëvalueerd. Iedereen heeft heel snel zijn verantwoordelijkheid opgenomen. Wat u daarnet zei, was heel juist, mijnheer Vandeput: het viel een beetje buiten de comfortzone van lokale besturen. Nogal wat lokale besturen zijn niet vertrouwd met dat element. Men kent wel wat van noodplanning en men weet een crisis wel aan te pakken, maar dit was toch even uit de comfortzone komen voor nogal wat lokale besturen. Maar ze hebben dat op een zeer goede manier gedaan, zo luidt de feedback die wij krijgen van de twee agentschappen.

Door de vele inspanningen die onder meer de lokale besturen leverden, konden naast de ziekenhuizen ook de residentiële zorgvoorzieningen in de eerste lijn, die het zeer moeilijk hadden in deze crisis, zoals de woonzorgcentra, extra worden ondersteund. Daar zijn we hen ook dankbaar voor.

Hoe zie ik de verdere afhandeling van de schakelzorgcentra? Op 30 juni 2020 stopt de werking van de schakelzorgcentra en wordt de taak van vraag- en aanbodcoördinatie overgedragen aan de zorgraden van de eerstelijnszones.

Het agentschap Zorg en Gezondheid bereidt een strategie voor om een eventuele tweede golf in deze crisis te kunnen opvangen. Hieruit moet nog blijken of de schakelzorgcentra hierin een rol te vervullen hebben. Er worden dus voorlopig geen

schakelzorgcentra in stand-by gezet, waardoor er ook geen kosten zijn: alle erkenningen als schakelzorgcentrum lopen af op 30 juni 2020.

Momenteel is de voorbereiding van een mogelijke tweede golf van besmettingen volop aan de gang. Zo wordt het contactonderzoek verder op punt gezet. Ook de zogenaamde tweede defensielijn, met onder andere de inzet van mobiele equipes die snel lokale uitbraken kunnen aanpakken, wordt opgezet. Dat is een andere aanpak, die nu heel lokaal en punctueel kan ingrijpen – een beetje zoals we vandaag in Duitsland zien, in Gütersloh, waar er een lokale uitbraak is waarbij men heel concreet ingrijpt. Daarmee willen we, ten eerste, verhinderen dat we nogmaals een hoge graad van besmettingen bereiken en, ten tweede, ervoor zorgen dat lokale uitbraken zich niet verder doorzetten. Dat maakt dat de druk op de ziekenhuizen minder groot zal zijn dan tijdens het hoogtepunt van de eerste golf. De noodzaak om schakelzorgcentra stand-by te houden is daardoor minder groot. Want, toen de curve nog opwaarts ging, was er de zorg of men het nog zou aankunnen. De bedoeling was toen dat die zorgcentra de zaak wat zouden bufferen. Wij – of vooral collega Beke, die daarmee in eerste lijn bezig is – denken dat dat die nieuwe aanpak moet garanderen dat wij niet meer zo'n dusdanige piek zullen kennen en dat we dus geen schakelzorgcentra meer nodig zullen hebben. Terwijl ik dat zeg, houd ik natuurlijk ook wat hout vast. Dat helpt.

De voorzitter: De heer Vandeput heeft het woord.

Steven Vandeput (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Op 1 april – ik herinner me die speciale datum nog als gisteren – hebben we in de plenaire vergadering van gedachten gewisseld over hoe lokale overheden worden benaderd door verschillende overheidsdiensten en verschillende agentschappen.

Het is zo dat lokale besturen zich enorm wendbaar hebben getoond, ook in het geval van de schakelzorgcentra, en zeker ook toen er een bijkomende opdracht kwam in verband met de coördinatie of het samenbrengen van vraag en aanbod, iets waar ze helemaal geen bestaande structuur voor hebben. Het was volledig onbekend terrein voor hen en ze hebben een grote wendbaarheid getoond.

Ik heb u 1 april aangesproken over het feit dat we er toch voor moeten zorgen dat er een goede communicatie is tussen die verschillende niveaus. Als men overgaat tot een evaluatie, zijn er daar toch wel wat leerpunten. U verwijst naar provinciaal overleg, maar ik kan me toch niet van de indruk ontdoen dat het agentschap Zorg en Gezondheid eigenlijk geen voeling heeft met de lokale besturen. Het is voor hen ook onbekend terrein, maar ik denk dat er vanuit het ABB toch meer begeleiding mogelijk zou zijn.

Het is voor mijn eigen stad geen probleem, maar er zijn destijds middelen toegekend. Zoals u vandaag zegt dat we 25 euro per kind voor 10 dagen toekennen, zijn er ook middelen toegekend in het eerste draaiboek. We zijn nu aan het einde, bij de opheffing van de schakelzorgcentra, en nu wordt ineens meegedeeld dat die middelen er niet allemaal zullen zijn. Ik weet dat ons dagelijks bestuur en ook de omliggende gemeenten heel zuinig zijn met overheidsmiddelen en proberen om alles zo efficiënt mogelijk te doen, om het zo te noemen. Maar ik kan me voorstellen dat er andere zijn.

U hebt aangehaald dat het grote probleem was hoe men dat zou organiseren. Welk samenwerkingsverband kan men tussen de gemeentes maken? Er zijn gemeentes waar deze maand de oprichting van het samenwerkingsverband wordt goedgekeurd, terwijl we 30 juni al aan het einde van de opdracht zijn. Ik denk dat het met vuur spelen is om de regels achteraf aan te passen, want de bereidheid en de wendbaarheid van lokale overheden zou wel eens kunnen wijzigen of zou wel eens anders kunnen zijn, als zoiets zich herhaalt en als men niet zeker is van de middelen die zijn toegekend.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Uw beschouwing van de afstand die het agentschap Zorg en Gezondheid heeft ten aanzien van lokale besturen en de manier waarop op zo'n moment ABB voor een deel zijn knowhow zou moeten kunnen inbrengen omdat zij het eerste aanspreekpunt zijn, is iets dat ik meeneem. We gaan het eens bekijken en gesprekken voeren met ABB en met het agentschap Zorg en Gezondheid. Hopelijk moet het in de toekomst niet meer gebeuren, maar we moeten er wel lessen uit trekken hoe op zo'n moment ABB ook – laat ik zeggen – horizontale verantwoordelijkheid kan invullen, of beter kan invullen dan vandaag. Het is het eerste signaal dat ik daarover zo expliciet krijg. We nemen dat mee, nemen dat ernstig en bekijken dat.

Ik begrijp dat: spelregels mag je nooit veranderen, zeker niet 'en cours de route', beter niet of zo weinig mogelijk. Er is ook wel één verzachtende omstandigheid: voor zorgcoördinatoren hebben we 5000 euro per maand extra voorzien. Het is extra geld. Ik denk dat we de voorbije weken en maanden ook wel hebben geprobeerd, toch vanuit mijn bevoegdheid, om lokale besturen niet te vergeten in het ondersteunen van het moeilijke werk. Daarmee is alles niet gefinancierd, verre van. Ik moet er de buitenwereld soms ook van kunnen overtuigen dat de uitdaging waar de lokale besturen voor staan, immens is.

Het probleem is dat men vooral de sprong van 15 naar 20 miljard euro ziet. Fantastisch, zegt men, maar men vergeet dat daar heel wat facturen achter staan. Er is de pensioenfactuur, die al een groot deel van dat geld wegneemt. Met die sprong, zonder corona, denk ik dat de lokale besturen echt wel voort konden en weer serieuze investeringen konden doen. Maar met wat we nu meemaken – de terugval van inkomsten, de extra uitgaven – komen we in een heel ander klimaat terecht. Ik maak me daar wel wat zorgen over, in alle eerlijkheid. En de zorg zit hem er niet in dat lokale besturen op het einde van de dag de rekeningen niet kunnen laten kloppen, maar het zal misschien ten koste van de foute besparing gaan, namelijk besparen op investeringen, en dat moeten we absoluut, zeker in de relance die we beogen, vermijden.

Uw eerste punt nemen we mee, mijnheer Vandeput.

De voorzitter: De heer Vandeput heeft het woord.

Steven Vandeput (N-VA): Ik benadruk nogmaals dat het mobilisatievermogen van lokale overheden geweldig is geweest de voorbije maanden. De beschouwing tussen het ene agentschap en het andere, dat is waarschijnlijk ook voor een stuk cultuur.

Ik heb altijd geprezen dat als er iets gevraagd werd, deze keer telkens ook de middelen erbij waren. Het is dus niet zo dat er zomaar opdrachten zijn gegeven. Daar is telkens ook het geld bij gegeven. Daarom is het eens te meer verbazend dat men daar achteraf wijzigingen in aanbrengt. Dat is niet goed voor toekomstige projecten. Dat is het punt dat ik wou maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.